

מסמך הכנה כללי – הצעת חוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (תיקון מס' 3) (אזור תיירות מיוחד – העיר אילת או אזור עין בוקק-חמי זוהר), התשפ"א-2020 והצעת חוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (תיקון – אזור תיירות ירוק), התשפ"א-2020

בהצעת החוק הממשלתית שבכותרת מוצע לתקן את חוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה), התש"ף-2020 ולהסמיך את הממשלה להכריז על העיר אילת, ועל אזור עין בוקק וחמי זוהר (אזור המלונות בים המלח) כעל "אזור תיירות מיוחד". הכניסה לאזור כזה תותנה, ככלל, בהצגת תוצאת בדיקת קורונה שלילית או אישור החלמה, ותתאפשר באזור פתיחת מלונות ומתן השירותים בהם. ההצעה אושרה בקריאה הראשונה במליאת הכנסת והועברה לוועדה לשם הכנה לקריאה השנייה והשלישית.

לצדה של הצעת החוק הממשלתית, הועברה לוועדה גם הצעת חוק פרטית של חה"כ איתן גינזבורג וקבוצה של חברי כנסת, הדומה בנקודות רבות להצעת החוק הממשלתית, אך מוצע בה באופן כללי יותר כי כל אזור העומד בקריטריונים שפורטו בהצעה יוגדר כ"אזור תיירות ירוק" ואין הגבלה רק לאזור אילת ואזור המלונות בים המלח.

כזכור, חוק הסמכויות קבוע כעת כהוראת שעה עד ליום 30.6.2021 והצעת חוק זו כפופה לכך גם כן.

שאלות כלליות לדין

1. מתן הטבה משמעותית לאזורים ספציפיים שלא על יסוד תבחינים כלליים:

הצעת החוק הממשלתית מיטיבה באופן משמעותי עם המלונות והעסקים באזורים הכלולים בה בהשוואה למצבם של מקומות אירוח באזורים אחרים בישראל.

ככלל, הטבה שניתנת על פי חוק צריכה להינתן באופן שוויוני – דרך המלך היא לקבוע בחקיקה קריטריונים כלליים שיאפשרו לכל מי שעומד בהם לקבל את ההטבה. ואולם, ניתן להעניק הטבה לקבוצה מסוימת ולא להעניקה לאחרים, אם ניתן לבסס הבחנה רלוונטית בין מקבלי ההטבה ומי שאינו מקבל את ההטבה.

בדברי ההסבר הוצגו שני נימוקים עיקריים להבחנה בין שני האזורים שבהם עוסק התיקון ויתר האזורים בארץ. **האחד – פגיעה כלכלית משמעותית במיוחד** באזור אילת וים המלח מאחר שפעילותם הכלכלית מבוססת בעיקרה על תיירות. **השני – מאפיינים גיאוגרפיים ייחודיים**. מדובר באזורים מבודדים יחסית ("איי תיירות") – באזור המלונות בים המלח אין תושבים מקומיים העלולים לבוא במגע עם המתארחים במלונות, ואילת מרוחקת יחסית משאר הארץ וניתן לנטר את הכניסה אליה.

השאלה: מדוע לא נקבעו בהצעת החוק קריטריונים כלליים שיאפשרו לכל אזור שיעמוד בהם לקבל את אותה הטבה? האם לא עשויים להיות אזורים נוספים בארץ שעומדים בקריטריונים אלה?

בכל מקרה, מוצע לקבל מהממשלה את הנתונים שעמדו בבסיס הצעת החוק ובכלל זה מידת ההתבססות של הכלכלה על עסקי תיירות בשני האזורים, וההתייחסות לשוני במאפיינים הגיאוגרפיים של אזורים אלה ביחס לאזורים אחרים בארץ.

2. הטלת הגבלות משמעותיות בשל תכלית כלכלית:

בהצעת החוק מוצע להגביל את אפשרות הכניסה לאזור שיוכרז כאזור תיירות מיוחד, ולהתנות אותה בהצגת תוצאת בדיקת קורונה שלילית שבוצעה עד 48 שעות לפני הכניסה לאזור או באישור על החלמה.

ואולם, תושבי אזור התיירות המיוחד והאזורים הסמוכים לו, מי שעובד באזור התיירות המיוחד, וכן מי שנכנס לאחת מהפעולות או המטרות החיוניות הנוספות המנויות בהסדר (טיפול רפואי חיוני או סוציאלי חיוני, הליך משפטי, הלוויה של קרוב משפחה מדרגה ראשונה וכיו"ב), יהיו זכאים לבצע בדיקת קורונה בכניסה לאזור התיירות המיוחד, בלא תשלום ותוצאות הבדיקה יימסרו באופן מיידי. לעניין אוכלוסיות אלה, הממשלה תהיה מוסמכת לקבוע תדירות נמוכה יותר מכל 48 שעות לביצוע בדיקה, ואף בנסיבות מיוחדות לפטור אוכלוסיות מסוימות מהבדיקה.

תכלית ההגבלה – לוודא כי רמת התחלואה באזור התיירות המיוחד נמוכה במיוחד, כדי שניתן יהיה לאפשר הקלות בהגבלות על פתיחת המלונות ושירותי התיירות, בלי חשש לעלייה ברמת התחלואה שתנבע מאותן הקלות. כלומר, בניגוד לשאר ההגבלות שהוטלו עד כה מכוח חוק הסמכויות שעסקו בתכלית של הגנה על בריאות הציבור ומניעת התפשטות הנגיף, התיקון המוצע מבקש לראשונה להסמיך את הממשלה לקבוע הגבלות על חופש התנועה בתוך ישראל למען תכלית כלכלית.

על רקע האמור, מוצע כי הוועדה תבחן את האיזון המוצע בהצעת החוק, תוך מתן דגש רב לרגישות שיש לנקוט בפגיעה בחופש התנועה. בין היתר, מוצע לברר –

- א. האם מוצדק לחייב גם את תושבי האזור (ולא רק תיירים) לערוך בדיקת קורונה בכניסה לאזור, בהתחשב בכך שממילא ההסדר מוחל רק כשרמת התחלואה באזורים שעליהם חל התיקון נמוכה יחסית?
- ב. על-פי הצעת החוק, החלת ההסדר מותנית בקיומה של יכולת לערוך בדיקות קורונה מיידיות בזמינות ובכמות הנדרשת. האם בדיקות הקורונה האמורות זמינות או יהיו זמינות בזמן הקרוב?
- ג. האם אין מקום לקבוע כבר בחוק עצמו מהי התדירות הנדרשת לביצוע בדיקה מתושבי אזור התיירות המיוחד וממי שעובד באזור? האם אין מקום גם לקבוע כבר בחוק כי אוכלוסיות מסוימות מקרב תושבי האזור יוחרגו מחובת הבדיקה, למשל: ילדים קטנים, אנשים עם מוגבלות, קשישים?
- ד. האם אין מקום להעניק הקלות בביצוע בדיקות גם לבני משפחה של תושבי האזור, למשל לאפשר להם לקבל בדיקות ללא עלות? לקבל את האפשרות לעריכת בדיקות מיידיות?
- ה. האם יש מקום להגביל את הכניסה לאזור התיירות כולו בבדיקת קורונה, או שמא ניתן להשיג את התכלית בהצגת בדיקה בכניסה למקום האירוח בלבד?

3. מתן הקלות למי שהציג בדיקת קורונה שלילית או אישור החלמה – בהצעה מוצע לראשונה להעניק הטבה (אפשרות כניסה לאזור התיירות המיוחד) למי שהציג בדיקת קורונה שלילית (שבוצעה עד 48 שעות לפני הכניסה לאזור) או אישור החלמה. האם אין מקום לאמץ מודל זה גם בהסדרים אחרים מכוח חוק הסמכויות בכל הנוגע להגבלות המוטלות על פרטים?